

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

Į KŪNĄ ORIENTUOTAS PASIKARTOJANTIS ELGESYS

Darbo autorės. Marija SARAFINAITĖ, III kursas; Kornelija LIPNICKAITĖ, II kursas.

Darbo vadovas. Asist. dr. Asta DERVINTĖ-BONGARZONI, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Darbo tikslas. Šiuo metu Lietuvoje nėra atlikti jokie statistiniai tyrimai apie į kūną orientuoto pasikartojančio elgesio paplitimą, o moksliniai tyrimai randami tik aprašomojo lygmens. Atsižvelgiant į didelį tokio tipo sutrikimų dažnį kitose pasaulio valstybėse, šios temos aktualumas neaplenkia ir mūsų šalies. Tad darbo tikslas buvo išsiaiškinti simptominių į kūną orientuoto pasikartojančio elgesio paplitimą, žinias apie šio tipo sutrikimus bei jų suvokimą įvairiose demografinėse Lietuvos grupėse. Taip pat aiškiau užbrėžti galimus ligos nustatymo kriterijus ir pateikti atitinkamas rekomendacijas tiek individualiu, tiek instituciniu lygmenimis diagnostikos rodiklių gerinimui bei visuomenės švietimui.

Darbo metodika. Pagal diagnostikos kriterijus bandyti nustatyti obsesinio kompulsinio bei nerimo sutrikimams priskirtini požymiai. Kaip apklausos esmė buvo tirti trichotilomanijai, dermatotilomanijai, dermatofagijai, onikotilomanijai, onikofagijai bei kitiems į kūną orientuoto pasikartojančio elgesio sutrikimams priskiriami simptomai. Jų koreliacija lyginta tiek su asmenų, kuriems buvo diagnozuotos minimos ligos, tiek su nediagnozuotų apklaustųjų rezultatais. Klausimyno pateikimui buvo naudojama programa *Google Forms*. Apklausą parengta remiantis DSM–5 diagnostiniais kriterijais bei TLK–10 pateikiamais aprašymais. Anketa platinta socialiniuose tinkluose *Facebook*, *Instagram*, *Discord*, *Threads* ir pan. Surinktiems rezultatams apdoroti buvo pasitelkta *Microsoft Excel* programa.

Rezultatai. Daugmaž 4 mėnesių eigoje buvo surinkta 2000 atsakymų iš įvairių demografinių grupių. Bendroje populiacijoje buvo labiau paplitę su obsesiniu kompulsiniu sutrikimu susiję požymiai, lyginant su priskirtiniais prie nerimo sutrikimų. Dažniausiai sutinkami su į kūną orientuotu pasikartojančiu elgesiu susiję simptomai buvo dermatotilomanijos, konkrečiai – kūno odos, nagų odelių, lūpų odos bei spuogų, apgamų, žaizdų ar nuospaudų krapštymas. Pastarasis simptomas buvo dažniausiai pasitaikęs tarp visų apklausos rezultatų – maždaug ¾ apklaustųjų. Nepaisant to, jog kiekvienas požymis buvo nustatytas keliems ar – dauguma atvejų – keliasdešimčiai procentų apklaustųjų, patys į kūną orientuoto pasikartojančio elgesio sutrikimai oficialiai – t. y. su licenciją turinčio gydytojų psichiatro ar dermatologo/dermatovenerologo patvirtinta diagnoze – nustatyti mažiau nei 1 proc. apklaustųjų. Iš kitų psichikos sutrikimų apklaustųjų tarpe dažniausiai pasitaikė depresijos sutrikimas. Į kūną orientuotų pasikartojančių elgesių simptomų turėję asmenys labiausiai dėl to kentėjo estetiinėje gyvenimo sferoje – daugiau negu pusė apklaustųjų. Apie 80 proc. patyrusiųjų požymius pagalbos į jokių specialistus nesikreipė. Daugiau nei 90 proc. jų taip nusprendė nemanydami,

jog susidūrimas su minėtais simptomais yra reali problema. Tuo tarpu iš visų specialistų pagalbos ieškojusiųjų maždaug ⅔ joks gydymas suteiktas nebuvo. Daugiau nei pusės apklaustųjų simptomai neliko nepastebėti aplinkinių. Dažniausia reakcija buvo neutrali, kiek rečiau – neigiama, t. y. nesuprantant simptomų ar juos pašėpiant. ⅓ apklaustųjų anketoje sutiktus simptomus apibūdintų veikiau kaip su psichika ir kūnu susijusius sutrikimus, nei kaip blogus įpročius. Tačiau prie pastarųjų į kūną orientuoto pasikartojančio elgesio sutrikimus priskirtų apie ¼ apklaustųjų aplinkinių.

Išvados. Tiek oficialūs diagnostiniai rezultatai, tiek visuomenės žinios bei supratimas apie į kūną orientuoto pasikartojančio elgesio sutrikimus yra labai prasti. Dažnu atveju minėtieji simptomai traktuojami kaip blogi įpročiai, tad dauguma juos patiriančių jokios pagalbos nesikreipia – todėl matomi ir iškreipti bei tarpusavyje nekoreliuojantys ligos nustatymo bei realaus ar bent priskiriamų požymių paplitimo rezultatai. Situacijos negerina dideli ir į kūną orientuoto pasikartojančio elgesio paplitimo mastai. Žvelgiant į tyrimo rezultatus, pagerinus klinikinę šio tipo sutrikimų diagnostiką yra tikimybė išsiaiškinti, jog tokio tipo ligos gali būti vienos dažnesnių mūsų populiacijoje.

Raktažodžiai. Į kūną orientuotas pasikartojantis elgesys; psichosomatika; trichotilomanija; dermatotilomanija; dermatofagija; onikotilomanija; onikofagija; obsesinis kompulsinis sutrikimas; nerimo sutrikimas.